

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Insertiunile se adresează ADMINISTRAȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Din trăsăturile minunatului chip al eroilor muncii

Munca dă naștere la eroi cu inima tânără și cu mintea matură, cu visuri îndrăznețe și puteri nemărginite de a înfăptui. Ea este izvor de întâmplări care răscolesc lumea și o preschimbă adânc, de înfăptuiri mărețe.

Construind edificiul minunat al unei noi vieți, eroii muncii ridică neîncetat trepte noi și fiecare nouă treaptă adaugă o nouă gamă cântecului muncii triumfătoare. Dar în același timp eroii muncii își cioplesc, în făptura lor, tot mai frumos, mai bogat și mai ales chipul lor, personalitatea lor, adică felul lor de a gândi, de a simți și de a făptui în viață. Căci munca joacă cel mai minunat rol în dăltuirea personalității omenești.

În cele ce urmează, vrem să încercăm a înfățișa câteva din trăsăturile chipului ales al eroilor muncii. Zicem așa, pentru că ni se pare, că nu este deloc ușor, lucru să zugrăvești după cuviință întreaga înfățișare sufletească a acelora, care și-au câștigat cinstea cea rară de a purta numele de „eroi ai muncii“.

Eroii muncii înfăptuiesc totul în potrivire cu o mare țintă, pentru împlinirea ei: propășirea și înflorirea patriei, propășirea și pacea lumii întregi. Căci ei s-au dăruit total sarcinii de a scrie, cu faptele lor mărețe, un imn al muncii creatoare, al propășirii pe culmi înalte și al păcii în toată lumea.

Viața este pentru ei un lucru deosebit de serios, care nu trebuie irosit în pierderi de vreme fără folos și nici în îndeletniciri mărunte sau potrivnice mersului tot înainte al vieții. Deviza lor este muncă constructivă în liniște și pace pentru propășirea, pentru binele și fericirea obștei din care fac parte. Trăirea constructivă în obște este întinderea cea mai firească a vieții lor, înțelesul și rostul ei adânc. Ei dovedesc izvorul nesecat al puterilor omului nou, precum și rodnicia unei vieți închinată intereselor obștești.

Cu o putere de înfăptuire neobișnuit de rodnică, eroii muncii descopăr o lume de valori, care dau la iveală rostul adânc și ținta spre care se îndreaptă vremurile pe care le trăim. Chipul eroilor muncii este purtător a tot ceea ce este nou atât pe plan de viață obștească cât și pe plan de conduită morală, adecă de purtare după un ales și curat îndreptar de viață. Acest chip întruchipează o îmbinare înaltă, proprie numai luptătorului revoluționar, în care dăruirea pentru altul se însoțește cu încrederea în viitorul fericit al celor ce luptă pentru o viață mai bună.

Tipuri vii, pline de freamătul vremii pe care o trăim, cu fel și fel de trăsături bune care nu-s lipsite însă de o legătură strânsă între ele, — așa se înfățișează minunatul chip al eroilor muncii constructive. Intregul lor fel sufletească de a fi, precum și felul în care prețuiesc totul în viață, este făurit în iureșul muncii. Eroii muncii arată că prin muncă omul devine liber. Mai mult, prin muncă omul își făurește toată frumusețea sufletească a făpturii sale.

Podoabă sufletească de alege însușiri, pe care și le dăltuiesc cu trudă în făptura lor, eroii muncii vor să câștige din urmă toate pierderile pricinuite de schimonosirea sufletească a omului apăsător în trecut de o orînduire nedreaptă. Ei sînt oamenii vremii noastre, oameni plini de putere și de neastîmpăr, ființe pline de dorul după mai bine și cu totul convinse de drumul pe care pășesc. Ei dezlanțuiesc atîta energie creatoare, încît ți se pare că vor să câștige din urmă tot ce s-a irosit în trecut din pricina suferințelor, a legilor din vechile orînduiri.

Eroi în adevăratul înțeles al cuvîntului, chipuri luminoase, stăpîni ai unor valori umane rare, ei își toarnă ostenele pe făgașul săvîrșirilor în folosul obștei. Ei întruchipează profilul luminos al clasei muncitoare, înălțimea ei morală, capacitatea ei de luptă, însuflețirea ei în a înfăptui, trăinicia și creșterea puterii ei.

Curați la suflet și întreprinzători, ei apucă o cale nouă, prielnică, care este miezul și sufletul vieții obștești de azi, este un fel nou de a trăi viața, o adevărată școală. Insuflețiți de năzuințele spre mai bine ale multimilor, ei mijlocesc ridicarea poporului la o nouă treaptă de viață.

Sufletul omului simplu era socotit sărac în puteri creatoare și neputincios în a înfrîna hotărîtor mersul vieții omenești. Eroii muncii dezminț cu totul această părere: de la înfățișarea apăsătoare a resemnării și supunerii în fața soartei oarbe, din starea cruntă a exploatareii, ei au răzbit la lumina înfăptuirilor folositoare obștei, prin care dau vieții o direcție nouă. căci năzuiesc spre adevăr și spre un ideal măreț.

Prin o trudă îndelungată, care cere o stăruință dîrză, eroii muncii ajung la preschimbarea cugetelor, la întărirea puterii de luptă în fața răului, la transformarea răului în bine. Dezgustați de starea de tînguire a învinsului incapabil de acțiune, ei lucrează roditor împotriva relelor din

viața obștească, sînt chipuri viguroase capabile de luptă pentru descătușare obștească, în stare să învieze viața. Depășind interesele și patimile personale, ei înfruntă orice greutate cu atîta înverșunare, cu atîta sete de dăruire în folosul obștei, încît nu este prea mult a spune că sînt o putere vie și grăitoare în ce privește înfrățirea în munca închinată folosului obștesc. Acum poporul își făurește soarta.

Chipul eroilor muncii este o mărturie vie a măreției vieții celei noi de la noi. Acest chip exprimă frumusețea de epopee, vrednică de înfățișat, a luptei clasei muncitoare. El aduce un fel încrezător de a vedea mersul istoriei, desfășurarea vieții omenești spre țintele ei mărețe. Săltat din apăsările triste ale vieții omenești încătușate de altădată, eroul muncii schimbă radical mersul vieții, o face înfăptuitoare de lucruri mari. Căci el este purtătorul puterilor noi și sănătoase. Pricepînd limpede cum se desfășoară înfăptuirile mari, el transformă în bine viața și îi insuflă avînt revoluționar, nădejde în biruința binelui asupra răului.

Descătușați de toate prejudecățile și păcatele egoismului, eroii muncii duc o luptă susținută pentru făurirea unei vieți vrednice de numele de om, eliberată de orice apăsare. Ridicîndu-se împotriva năravurilor potrivnice mersului înainte al obștei, ei muncesc neostenit, însuflețiți de dorința de a înfrînge toate neajunsurile, de a dărîma toate cuiburile de viperă ale paraziților și dăunătorilor obștei.

Dînd dovadă de o mare putere morală, de un curaj senin, de o dîrzenie și disciplină pilduitoare în muncă; pătrunși pînă în adîncul sufletului de idealul vieții noi, legați strîns de interesele mari ale poporului și gata să răspundă tuturor sarcinilor viitoare, ei se arată oameni vrednici pînă la capăt, oameni ai desăvîrșirii unei revoluții. „Nu „eu“, ci noi“ — iată premisa eliberării individului! — spunea cu multă dreptate M. Gorki. Prin viața și munca lor închinată celor mulți, eroii muncii au făcut trecerea aceasta de la „eu“ la „noi“.

Prețuim după cuviință acest chip al eroilor muncii, numai dacă urmărim exemplul lor de viață și de muncă, numai dacă biruim în noi toate patimile egoismului și dăruim toată puterea noastră de muncă înfăptuirilor de interes obștesc. În felul acesta, sprijinim ridicarea patriei noastre la o treaptă de viață tot mai luminoasă și totodată biruința păcii în lumea întreagă.

C. SIRBU

Urmările războaielor

Războaiele n-au adus niciodată nici un bun și nici o fericire omenirii. Ele au adus totdeauna numai lipsuri, nenorociri, mizerie și moarte.

Oamenii mai în vîrstă de astăzi își aduc încă aminte de lipsurile, de foametea, de tifosul exantematic, de orfanii și văduvele nenorocite și de toate relele aduse pe capul omenirii de primul război mondial din anii 1914—1918.

O socoteală făcută acum de curînd ne spune că la acest război au luat parte 33 de țări cu peste un miliard și jumătate de locuitori. În timpul războiului au fost mobilizați 70 milioane de oameni. Dintre aceștia au fost omorîți 10 milioane de oameni și au fost răniți și schilodiți 20 milioane de oameni. Deci 30 milioane au plătit cu viața sau cu sănătatea lor nebunia conducătorilor de atunci, care au pornit acel război.

După 20 de ani de la terminarea primului război mondial nebunia hitleristă a pornit cel de al doilea război mondial. De data aceasta au luat parte un număr de 72 de țări cu o populație de peste două miliarde de locuitori. În timpul războiului au fost chemați sub arme 110 milioane de oameni. Dintre aceștia au murit 55 de milioane și au fost răniți și schilodiți alți 35 milioane de oameni. Pe lângă acest număr mare de morți și răniți omenirea a mai plătit cu nenumerate distrugerii de fabrici și uzine, de poduri și șosele, de sate și orașe, uneori rase cu totul de pe fața pămîntului. La toate acestea se mai adaugă sumele uriașe de bani cheltuiți pentru purtarea războiului. Anumite socoteli care s-au făcut, arată că dacă banii cheltuiți pentru cel de al doilea război mondial s-ar fi întrebuințat în scopuri pașnice, fața lumii întregi ar fi astăzi cu totul alta. Așa bună oară din banii cheltuiți pentru acest război nenorocit s-ar fi putut face cîte o casă mare și frumoasă, în valoare de 120 mii de lei, pentru fiecare familie din U.R.S.S., America, Australia, Belgia, Franța, Germania și Irlanda. Toate aceste case puteau să fie apoi înzestrate cu mobilă frumoasă în valoare de 40 mii de lei pentru fiecare casă. Din acești bani, cheltuiți pentru cel de al doilea război mondial, s-ar mai fi putut da fiecărei familii din toate țările amintite mai sus cîte 200 mii lei bani gata. Din aceste socoteli ne putem face o idee despre cheltuielile mari ale războiului, despre risipa uriașă care ruinează întreaga omenirea din pricina războaielor.

Acum mai proaspăt s-a făcut socoteala cît costă un avion de bombardament. Calculele făcute ne spun că unele bombardiere moderne costă mai mult decît dacă ar fi construite în întregime din aur. Se știe că un bombardier are o greutate de la 50 de mii pînă la 180 de mii de kilograme. Asta înseamnă că un asemenea bombardier costă de la 50 de mii pînă la 180 de mii kilograme aur, chiar mai mult. Dar dacă un singur bombardier costă atît, ce să mai spunem atunci de costul unei bombe atomice sau de costul unei bombe cu hidrogen? Se știe că costul acestor bombe este atît de mare încît întrece orice închipuire.

La sfîrșitul celui de al doilea război mondial lumea a răsuflet ușurată, crezînd că a scăpat pentru totdeauna de înarmări și de războaie. Acum după 15 ani de la încetarea marelui război, ne trezim că mijloacele de distrugere a omului și a bunurilor materiale sînt mult mai puternice decît în trecut. Toate uelirile morții și ale distrugerilor din cel de al doilea război mondial par astăzi niște jucării de copii față de descoperirile și invențiile din ultimii ani. Un mare om de știință american, care este împotriva războiului, care este luptător pentru pace, a făcut acum de curînd o socoteală, o comparație între puterea armelor din războiul trecut și puterea armelor din zilele noastre. El a dovedit că toate exploziile care s-au făcut de către toate țările și în toată lumea în timpul celui de al doilea război mondial

au fost laolaltă de trei milioane de tone de trinitrotoluen sau trei megatone. O singură bombă cu hidrogen are astăzi o putere de distrugere de cinci ori mai mare decît toate pușcăturile de tun și decît toate bombele explodate în cel de al doilea război mondial. Deci puterea acestor bombe atomice și cu hidrogen este infernală, este fără margini.

Din aceste socoteli este ușor să ne dăm seama că un al treilea război mondial ar însemna o catastrofă, ar aduce distrugerii foarte mari. De aceea s-a spus și cu drept cuvînt că numai nebunii se mai pot gîndi astăzi la un război mondial.

Datorită acestor lucruri țările socialiste, în frunte cu Uniunea Sovietică, luptă din toate puterile lor pentru pace, pentru înlăturarea războae-

lor, pentru dezarmare generală și completă, pentru înțelegere între popoare și pentru conviețuire pașnică. Aceste țări nu vor să mai aducă în lume moartea, distrugerile și nenorocirile unui nou război mondial. De aceea conducătorul guvernului sovietic Dl. Nichita S. Hrusciov aleargă pretutindeni, se frămîntă necontenit, se sbuciumă și face tot ceea ce omenia este posibil ca să salveze omenirea întreagă de la dezastru, ca să împiedice izbucnirea unui nou război mondial, ca să facă, neputincioși pe toți nebunii care vor să dea foc lumii.

Alături de Dl. Nichita S. Hrusciov luptă astăzi toți oamenii cinstiți din lume ca să salveze pacea, ca să înlătore războiul, ca să ajute pe toți conducătorii țărilor socialiste în ostenelele lor pentru pace, pentru înțelegere între popoare, pentru conviețuire pașnică și pentru o viață mai bună și mai fericită. Prof. Sp. Cîdea

Documente vechi

Muzeul de istorie a orașului București, este instalat în fostul palat Șuțu — construit prin 1832.

Printre alte exponate rare care-i măresc valoarea se numără o serie de documente interesante. Așa de exemplu, este *pergamentul* de pe timpul lui Matei Basarab — cu data de 6 sept. 1636, în care se arată cum domnul a trebuit să stabilească hotarele orașului și să pună capăt neînțelegerilor dintre boierii hrăpăreți și nevoieșii care erau scoși cu încetul din centrul orașului și mutați spre periferiile vechiului București.

Așa în document se amintește că: „...Cu toții orașenii de la mic pînă la mare, înaintea Domniei mele la Divan, de au dat știre și s-au plînsu de Sava cum au mutat hotarul cel din luncă, de le-au împresurat Sava moșiile, locul domnesc spre ocina orașului“.

Alt document interesant, este datat din 5 oct. 1668 și amintește de primul conducător de breaslă meșteșugărească pe nume Iane — staroste al bărbierilor.

Pentru cunoașterea trecutului de luptă al maselor populare bucureștene — și de dezvoltare economico-urbanistică a orașului, cercetătorii muzeului au alcătuit și o serie de broșuri cu diferite teme, ca: „Orașul București și răscoala lui Tudor Vladimirescu“, „Participarea maselor populare la revoluția din 1848“ etc.

Exponatele se îmbogățesc zi de zi prin noile descoperiri arheologice — în urma săpăturilor — pe locul unde se construiesc blocuri pentru muncitori. M.

Modificări în harta Africei

Harta de azi a Africei nu mai seamănă cu cea cunoscută de noi în atlase geografice, și încă n-a fost tipărită în nici un atlas.

Încă de anul trecut — și unele de mai de mult, și-au cîștigat independența următoarele țări: Libia, Republica Arabă Unită, Etiopia, Guineea și Ghana. Spre sfîrșitul lui Decembrie anul trecut, erau pe harta Africei, doar zece state suverane — (de sine stătătoare).

Anul 1960 este numit — „anul Africii“ pentru că încă de la 1 ianuarie 1960 — Kamerunul și-a cîștigat independența după lupte îndirjite și de durată, contra colonialiștilor francezi.

În aprilie, s-a eliberat Togo; în iunie, s-a născut Federația Mali și Republica Malgașă (insula Madagascar), iar Congo s-a eliberat de sub jugul colonial belgian.

În iulie a scăpat de sub tutela engleză și italiană Somalia.

În august, aproape din două în două zile, apăreau state noi pe harta Africii.

1 August: Republica Dohomey

2 August: Republica Niger

5 August: Republica Volta superioară

7 August: Republica Coasta de Fildes

11 August: Republica Ciad

13 August: Republica Africa Centrală

15 August: Republica Gabon, iar de curînd Nigeria și din 19 oct. și Mauritania. Foarte curînd se vor elibera și Tanganica, Rodhesia și altele.

Statele nou eliberate — au fost primite membre în O.N.U.

Africa se deșteaptă. „Continentul negru“ care a zăcut atîta vreme sub lanțurile colonialismului, își afirmă voința de a trăi liber și independent — și își zidește o viață nouă.

Mai sînt încă state africane apăsate de jug. Și în acestea arde cu putere flacăra luptei pentru eliberare națională, și nu va trece mult timp și toate se vor elibera și-și vor făuri o viață fericită.

U.R.S.S. și celelalte state socialiste susțin eliberarea tuturor popoarelor coloniale și dau ajutor economic și cultural pentru întărirea noilor state independente. M.

Curiozități din lumea animalelor

Vulturul condor din munții Anzi ai Americii de Sud se ridică în zbor pînă la 9000 m. înălțime.

Condorul, înălțimilor, suportă greu captivitatea. Nici o grădină zoologică din lume nu se poate fîli cu un pui de condor născut în captivitate, căci părinții captivi nu-și clocesc ouăle.

În parcul zoologic din Frankfurt — trăiește de mulți ani o familie de condori. Anul trecut un ou de condor a fost pus în incubator și s-a putut obține un pui. Problema hrănirii puiului de condor a fost foarte grea, deoarece părinții își hrăneau puii cu bucățele de carne înghițită și prelucrată cu suc gastric și apoi repusă în gîtul puiului.

I s-a preparat carnea după această rețetă și puiul de condor a găsit-o pe plac, a crescut și se simte foarte bine. *

Acum patru ani a fost descoperit la noi în țară în riul Vislăua — un afluent al Argeșului — un pește necunoscut pînă atunci în lume, care a fost numit de naturaliști „Romanichtys volsanicola“. *

În insula Komodo din Indonezia trăiește un „balaur“, reprezentant al vechilor reptile uriașe din era secundară — care măsoară peste 2 m. lungime și atinge 250—300 kg. greutate.

El este numit de băștinași „nenek“ adică: „bunicul“.

Morunul, nisetrul și păstruga sînt neamuri de pești vechi de circa 50.000.000 (50 mil.) de ani (era de mijloc a vieții pămîntului) și azi nu se mai întîlnesc decît în Marea Neagră și în Marea Caspică. M.

Un precursor al Reîntregirii Bisericești

Intre luptătorii pentru unitatea religioasă a Românilor ardeleni, s-a aflat și Aron Budai. Și încă el a avut un rol proeminent prin poziția oficială pe care a avut-o în sinul Bisericii ardeleni.

A produs o adevărată senzație între credincioșii bisericii „din brazi”, când le-am arătat, ocazional, că Aron Budai a fost un precursor al reîntregirii bisericești din 1948.

Fiindcă „iscusitul Aron Budai” cum îl numește Petru Maior, a avut un rol însemnat nu numai în cadrul mai redus al bisericii parohiale „din brazi”, ci și în cadrul mai larg al vieții bisericești din Transilvania, de la sfârșitul veacului al XVIII-lea și de la începutul veacului al XIX-lea, găsim potrivit să împărtășesc și cetitorilor „Telegrafului Român”, puținele dar însem-

Sfințirea bisericii din Bahnea

Era zi însoțită de toamnă, Dumineca de 9 octombrie 1960, când a descins I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului în parohia Bahnea-Tîrnăveni, ca să sfințească biserica parohială, care de 84 ani își așteaptă acest sărbătoresc și duhovnicesc act.

La intrarea în incinta grădinii înconjurătoare, I. P. S. Mitropolit a fost întâmpinat de credincioși, de corul studenților, de diaconii catedrali și de un sobor de p. c. preoți, în frunte cu p. protopop Marcovici. Acesta, în cuvinte simțite și de dragoste filială a subliniat importanța actului sfințirii bisericii pentru parohieni chiar de înaltul ierarh al Ardealului, căruia îi urează un călduros bun venit. În răspunsul său, I. P. S. Mitropolit Nicolae și-a exprimat bucuria pentru harul bunului Dumnezeu, care a înlesnit această duhovnicească sărbătoare, pe care o vor pomeni și urmașii urmașilor.

Apoi întregul sobor, în frunte cu înaltul ierarh a purces la slujba sfințirii bisericii și la ungerea ei pe dinafară, precum și la slujba interioară a sfințirii sfântului altar și a bisericii după tipicul îndătinat. Astfel prima Sf. Liturghie din această biserică nou sfințită a decurs într-o atmosferă de caldă înălțare sufletească. La priceasnă a luat cuvînt p. Prof. M. Șesan de la Institutul teologic, subliniind faptul, că clerul bisericesc de cele trei trepte ierarhice de ordin divin se străduiește să urmeze fidel pilda Mintuitorului cu privire la semănătorul creștin (Luca 8,5—15). În continuare p. consilier mitropolitan Gh. Secaș a arătat, că pămîntul în care cade sămînța aruncată de semănătorii bisericești este biserica ascultătoare, adică înșiși credincioșii; ei să fie pămîntul cel roditor spre fapte bune, ca să nu aibe apoi soarta neghinei la seceriș.

La sfârșitul sf. Liturghiei, p. Constantinescu, parohul locului, își exprimă bucuria și mulțumirea pentru prezența înaltului ierarh și slujba sfințirii, precum și recunoștința față de parohieni, care din plin l-au ajutat la opera refacerii bisericii. Luînd cuvîntul, I. P. S. Mitropolit Nicolae explică însemnătatea Evangheliei praznicului și își arată toată bucuria pentru credincioșia p. paroh și a credincioșilor, care s-au străduit să-și împodobească atât de frumos lăcașul de închinare: bunul Dumnezeu, Mintuitorul Hristos și Sf. Duh își vor revărsa acum harurile lor înzecite peste parohieni, ca să fie spornică munca lor și tot lucrul cel bun și recolta muncii lor să fie folositoare patriei întregi; tuturor le împărtășește apoi arhierestile sale binecuvîntări.

La agapa frățească din casa parohială, pregătită cu multă grijă de vrednica preoteasă, au luat cuvînt de bucurie și de laudă frățească la adresa harnicului păstor de suflete, p. Constantinescu, p. protopop Marcovici, preotul reformat maghiar din loc, avocatul I. Georgescu din Tîrnăveni și I. P. S. Mitropolit Nicolae.

A fost o zi de praznic binecuvîntat.

Corresp.

natele date pe care le cunoaștem din viața lui.

Nu-i cunoaștem data nașterii. Știm însă precis, că a fost fiul preotului unit din Comuna Cigmău, Hunedoara. Era frate cu vestitul poet și cărturar ardelean Ioan Budai Deleanu, autorul „Țiganiadei” etc. Cu siguranță că a făcut temeinice studii juridice. La sfârșitul sec. XVIII-lea, el se afla la Sibiu, ca secretar al tesaurariatului. De Sibiu nu s-a mai despărțit. În 1847, a murit și a fost înmormîntat lângă biserica „din brazi”. Dar ceea ce e mai important, e faptul că Aron Budai a mai avut în viață încă două funcțiuni: a fost „epitropul” parohiei unite „din brazi” și în același timp a fost secretarul și jurisconsultul consistorului ortodox din Sibiu multă vreme. În adevăr el a îndeplinit această funcție „cheie”, mai întîi în timpul vacanței episcopiei, sub vicarii: Ioan Popovici și Nicolae Hutovici — 1799—1810 — și apoi sub episcopul Vasile Mogă — 1810—1845. Acest cumul de funcții așa de contradictorii — epitrop la o biserică unită și secretar al episcopiei ortodoxe timp îndelungat, ne apare ca o adevărată enigmă. Cum a fost posibilă o astfel de incompatibilitate confesională? Cum a fost posibil ca Aron Budai mare „unit” în calitate de „curator bisericesc” să fie în același timp și mare ortodox îndată ce trecea Cîbinul, și urca în cetate la consistoriul ortodox? Cum să explicăm această „duplicată confesională”? În definitiv, ce a fost Aron Budai? Unit sau ortodox? Sau și una și alta?

Pentru a înțelege această poziție echivocă a lui Aron Budai, trebuie să ținem seama de împrejurările istorice în care s-a găsit el, la sfîrșitul sec. XVIII-lea. Deși trecuse 100 de ani, de la unirea din 1700, totuși deosebirile între cei „trecuți” și cei „rămăși”, nu erau decît de nume. Cele patru puncte deosebire, rămăseră doar pe hîrtie, pe cînd în adîncul sufletului nu se produsese nici o schimbare. Nici măcar cele două cuvinte „dechilinitoare”: „îndură” și „spirit” nu apăruseră încă. În al doilea rînd, suferințele și deziluziile pe care le-au îndurat Românii ardeleni în decurs de un veac, i-au apropiat mai mult și i-au făcut mai prudenți. Astfel se explică cum ortodoxul Gh. Adamovici episcopul din Sibiu și episcopul unit I. Bob, înaintează la dietă faimoasa cerere „Supplex libellus Valachorum”. Asta la 1791. Iar la 1792, cei doi episcopi călătoresc la Viena împreună spre a cîștiga drepturi politice și bisericești pentru Românii ardeleni.

În lumina acestor fapte se lămuresc deplin și poziția și activitatea misterioasă a lui Aron Budai.

Dorința cea mai fierbinte a lui a fost să vadă cît mai repede refăcută unitatea religioasă a neamului său. În acest scop el întreprinde împreună cu Ioan Popovici și Radu Tempea, o acțiune de reunire a bisericilor românești din Transilvania la 1798, intitulată „reconciliatio cleri”. Autorul intelectual al acestei cereri a fost Aron Budai. În arhiva bibliotecii Brukenthal din Sibiu se păstrează această petiție adresată curții din Viena la 1 febr. 1798. Tot acolo s-au păstrat sub formă de concepte și alte acte de interes național bisericesc, rămase între hîrțile familiare ale lui Aron Budai și cari luminesc pe deplin această chestiune. În 1929, în arhiva Consiliului de Stat din Viena s-a găsit dosarul cu actele originale și cu referatele ministeriale privitoare la această afacere.

Ceea ce e important în acest proiect de conducere unică bisericească a Românilor din Ardeal e însemnarea de la punctul al 5-lea unde aflăm următoarele: „Numele unit, neunit, schizmatic. Acestea toate de tot să se șteargă și să se publică lăscă peste toți: romîni de legea grecească pravoslavnică și într-o nație primită”. Dacă acest vis de aur a lui Aron Budai, nu s-a putut împlini atunci, din cauză că nu convenea intereselor curții, s-a împlinit în vremea noas-

tră. Acum cînd „cuvîntul” lui A. Budai „trup s-a făcut”, nu se poate ca sufletul lui mare, să nu se bucure.

Din tot ceea ce a făcut sau a încercat să facă A. Budai, se desprinde un adevăr de netăgăduit, că și-a iubit poporul și a luptat pentru unitatea credinței lui.

A. Radu

Pentru apărarea vieții

Domnul nostru Iisus Hristos, în decursul activității sale mintuitoare pe pămînt, a arătat că viața este cel mai mare dar și drept pe care-l are omul. De aceea El a condamnat cu hotărîre pe toți cei ce încearcă să atenteze la viața omului. În sf. Evanghelie sînt multe dovezi care arată acest fapt. În cele ce urmează, vom aminti una singură, pe care ne-o istorisește sf. Evanghelist Ioan (la cap. 8, 1—10).

Domnul Hristos era la templul din Ierusalim, cu prilejul unei sărbători. El era înconjurat de mulțime multă de oameni pe care-i învăța cuvîntul lui Dumnezeu. Deodată se apropie de El în grabă o ceată de farisei și cărturari, care aduceau cu ei o femeie. Ei au zis către Domnul Iisus: „Învățătorule, această femeie făcînd desfrîinare, a fost prinsă asupra păcatului, și Moise în lege ne-a poruncit, ca pe asemenea femei să le ucidem cu pietre. Tu ce zici?” (Ioan, 8,4—5).

Este adevărat că Legea lui Moise, pentru a înlătura acest păcat, prevedea pedeapsa uciderii cu pietre pentru cei ce-l săvîrșesc (Levitio 20, 27; Deut. 22, 23). Dar fariseii și cărturarii veniți la Iisus numai pe față se arătau mari apărători ai Legii lui Moise, pe care o călcase femeia. În inimile lor erau plini de răutate. Ei căutau, cum spune Evanghelistul, să ispîtească pe Domnul Hristos ca apoi să aibă cu ce-L învinui (Ioan, 8—6). Dacă Mintuitorul le va spune să omoare cu pietre pe femeia prinsă în păcat, se gindeau ei, atunci El își va pierde toată măreția, blîndețea și bunătatea; în acest caz El va fi dat pe mîna lui Pilat, căci numai stăpînirea romană avea dreptul să condamne la moarte; dacă le va spune să dea drumul femeii, fără a o pedepsi, atunci El va fi acuzat că nu respectă Legea lui Moise, că îngăduie păcatul desfrînării, și deci trebuie dat în judecata Sanhedrinului, un fel de tribunal de judecată al evreilor din vechime.

Femeia care se știa vinovată se aștepta ca din clipă în clipă să-și primească pedeapsa. Pe față ei se vedea întristare, suferință, rușine și disperare. Simțea cum i se curmă firul vieții.

Deocamdată însă Mintuitorul nu dă nici un răspuns la întrebarea pusă. El se apleacă la pămînt și scrie cu degetul pe nisip ca și cum nu s-ar fi întimplat nimic. Văzînd că fariseii și cărturarii stăruiesc încontinuu să primească răspuns la întrebarea pusă, Domnul Hristos se ridică, privește atenți la femeie și la cei ce o aduseseră, și le răspunde, zicînd: „Cel ce este fără de păcat între voi, acela să arunce întîi cu piatra în ea” (Ioan 8, 7). Apoi s-a aplecat din nou și scria cu degetul pe pămînt.

Cîtă învățătură cuprinde dăspunsul plin de înțelepciune al Mintuitorului! El nu a nesocotit porunca legii ci i-a lăsat toată puterea asupra păcatului, dar nici nu a privit-o numai în litera ei, ci a desăvîrșit-o printr-o nouă învățătură. „Cel ce este fără de păcat, să arunce primul cu piatra în ea”, spune Mintuitorul. Dar avînd în vedere că nimeni dintre oameni nu este fără de păcat, nimeni nu are dreptul să ridice viața semenului. Uciderea este oprită deci cu desăvîrșire. În mod indirect, Mintuitorul Hristos ia apărarea femeii, oprind uciderea ei cu pietre. Prin răspunsul dat, Mintuitorul nu numai că oprește cu desăvîrșire uciderea, dar El mai cere ca înainte de a acuza pe cineva de vreo greșeală să căutăm dacă nu cumva sîntem și noi vinovați de aceleași greșeli sau și de altele mai mari și

(Continuare în pag. 4)

Călătoria lui Iacov în Mesopotamia

— Impăcarea dintre Esau și Iacov —

Isaac a avut doi fii: pe Esau și Iacov. Intre ei s-a ivit ceartă și dușmănie. Ca să-l ocrotească de răzbunarea lui Esau, Rebeca l-a sfătuit pe Iacov să fugă degrabă în Mesopotamia, la frațele ei Laban. „Să stai la el citva timp, pînă se va potoli minia fratelui tău“, i-a grăit ea.

Insuși Isaac l-a binecuvîntat pe Iacov din nou, l-a povățuit ca el să meargă în Mesopotamia și să-și ia de acolo femeie. Și așa, cu inima frîntă de durere pentru cele întîmplate Iacov a plecat spre țara de obîrșie a mamei sale.

În vremea călătoriei spre Mesopotamia, Iacov a înnoptat pe drum și a trebuit să rămînă în cîmp deschis. El a luat o piatră, și-a pus-o căpătii, s-a culcat și a adormit. Iar în vremea somnului a avut un vis minunat. Se părea anume, că era o scară, sprijinită pe pămînt, iar cu vîrfurile atîngea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe ea. Apoi s-a arătat Domnul în capul scării și i-a zis:

„Eu sînt Domnul Dumnezeu al lui Avraam... și al lui Isaac. Nu te teme! Pămîntul pe care dormi, ți-l voi da ție și urmașilor tăi, ... care vor fi mulți ca pulberea pămîntului ... Și se vor binecuvînta întru tine și te voi păzi în orice cale vei merge; te voi întoarce în pămîntul acesta și nu te voi lăsa pînă nu vei împlini toate cîte ți-am spus“ (Facerea 28, 12—15).

Iar Iacov, dacă s-a deșteptat din somn, a zis spăimîntat:

Pentru apărarea vieții

(Urmare din pag. 3)

atunci trebuie să ne acuzăm și să ne îndreptăm mai întîi pe noi înșine. Dacă oamenii ar ține seama de acest lucru multe neînțelegeri ar dispărea dintre ei. Aceasta se vede și din întîmplarea istorisită.

Cuvintele lui Iisus au fost ca o săgeată ce a pătruns în sufletele tuturor. Ele au răscolit sufletele fariseilor și cărturarilor pînă în cele mai adînci cute, făcîndu-i să-și dea seama de răutatea și păcătoșenia lor. Acum au început să-și vadă și birna din ochii lor nu numai paiul din ochiul femeii. Și-au dat seama că sînt mai vinovați și mai vrednici de pedeapsă decît femeia. Simțîndu-se rușinați de răspunsul plin de înțelepciune al Domnului Iisus, la care nu se așteptau, și fiind muștrați de cuget pentru mulțimea păcatelor lor, de care se știau vinovați, ei au plecat, rușinați și înfrinți, unul cite unul.

Cînd s-a ridicat Mîntuitorul, toți plecaseră; nu mai era decît femeia singură. Văzînd-o singură, Domnul Iisus o întrebă: „Femeie unde sînt pîrîșii tăi? Nimeni nu te-a osîndit?“ Iar ea a zis: „Nimeni, Doamne“. Zis-a ei Iisus: „Nici Eu nu te osîndesc. Du-te și de acum să nu mai păcătuiești“ (Ioan 8, 10—11).

Deși Mîntuitorul Hristos ar fi avut dreptul s-o pedepsească, totuși El nu face aceasta, ci plin de milă și bunătate o iartă și o povățuiește ca de acum înainte să nu mai greșască. El condamnă păcatul dar iubește omul.

Spre deosebire de farisei și cărturari care s-au arătat plini de răutate față de acea femeie, Domnul nostru Iisus Hristos se face apărătorul vieții ei. Fapta aceasta plină de dragoste și iertare a lui Iisus a mișcat adînc sufletul ei și a determinat-o să-și îndrepte viața.

Purtarea lui Iisus trebuie să fie o pildă pentru toți creștinii. Ei trebuie să se ferească de a face cel mai mic rău unuia altuia prin care să-și primejduiască viața. Războiul în care aștepta mii și milioane de oameni își pierd viața trebuie înălțat cu totul din lume.

Oamenii trebuie să fie cu toții apărători ai vieții și ai păcii, să trăiască laolaltă în dragoste și bună înțelegere, colaborare și ajutorare fraterească.

Ierom. I. Crăciunaș

„Domnul e cu adevărat în locul acesta și eu n-am știut! Cît de înfricoșat este locul acesta! Aceasta nu e alta fără numai casa lui Dumnezeu, aceasta e poarta cerului!“

Apoi s-a sculat Iacov dis de dimineață, a luat piatră ce și-o pusese căpătii, a pus-o stîlp și a turnat pe vîrfurile ei untdelemn ... Iar locului aceuia i-a pus numele *Betel* (Facerea 28, 16-19).

Călătorînd mai departe cu spor și cu încredere în Dumnezeu, Iacov a ajuns, după o vreme, în ținutul Haran și a găzduit la unchiul său Laban.

Toate rudeniile s-au bucurat mult de sosirea lui Iacov, mai ales cînd le-a povestit cîte s-au întîmplat în vremea călătoriei și în ce chip i s-a arătat Dumnezeu.

Iacob a rămas la Laban și păștea turmele acestuia.

Intr-o vreme însă Laban i-a zis:

„Au doară-mi vei sluji în dar, pentru că îmi ești rudă? Spune-mi, care-ți va fi simbria?“ (Facerea 29, 15).

„Îți voi sluji șapte ani pentru Rahila, fata ta cea mai mică“ (Facerea 29, 18), i-a răspuns Iacov.

Și așa a făcut.

Dar cînd s-au împlinit cei șapte ani, Laban i-a dat lui Iacov de soție pe fata sa cea mai mare, pe Lia, zicînd:

„Aici la noi nu se pomenește să se mărite fata cea mai mică înaintea celei mai mari“ (Facerea 29, 26).

Iacov a slujit deci încă șapte ani și astfel a luat-o de soție și pe Rahila. Iar cînd s-au împlinit douăzeci de ani de la sosirea sa în Mesopotamia și cînd avea de toate din destul Dumnezeu i-a zis:

„Întoarce-te în țara părinților tăi, în patria ta, și eu voi fi cu tine!“ (Facerea 31, 3).

Deci Iacov i-a luat pe toți ai săi, turmele de oi și de vite și tot ce agonisise la Laban și a pornit spre Canaan. Ajungînd la un riu, toți și toate ale sale le-au trecut prin vad în vreme de noapte. Iacov a rămas singur și s-a luptat cineva cu dînsul pînă la revărsatul zorilor. Văzînd însă acela că nu-l poate răpune, s-a atins de încheietura coapsei lui, i-a vătămat-o și apoi i-a zis:

„Lasă-mă să plec, că s-au ivit zorile!“

Iar Iacov i-a răspuns:

„Nu te las pînă nu mă vei binecuvînta“,

Zis-a acela:

„De acum nu-ți va mai fi numele Iacov, ci Israel te vei numi, că te-ai luptat cu Dumnezeu și nu cu oamenii“. (Facerea 32, 24—29). Și l-a binecuvîntat.

Plecînd de la rîul acela, Iacov, însoțit de ai săi, se apropia tot mai mult de Canaan și de locul unde se născuse. Dar el se temea și acum de răzbunarea fratelui său. De aceea, alegînd soli și încărcîndu-i cu daruri multe, i-a trimis pe aceștia înainte, nădăjduind să înduplece inima lui Esau pentru împăcare. Solii au făcut întocmai.

Atunci Esau, aflînd de întoarcerea fratelui său Iacov, i-a ieșit în întîmpinare însoțit de patru sute de oameni. Deci și mai mare era acum teama lui Iacov.

Dar cînd cei doi frați s-au apropiat unul de altul Esau a alergat în întîmpinarea lui Iacov, „l-a îmbrățișat și cuprînzîndu-i grumazul, l-a sărutat“ (Facerea 33, 4). Apoi, de bucurie, au plîns amîndoi.

Iacov i-a dăruit fratelui său Esau multe daruri, zicînd:

„De am aflat bunăvoință înaintea ta primește darurile din mîinile mele, căci cînd am văzut fața ta, parc-aș fi văzut fața lui Dumnezeu, așa de binevoitor mi-ai fost“ (Facerea 33, 10).

Cei doi frați s-au împăcat astfel și au trăit în bună înțelegere.

Deși erau frați, Esau și Iacov s-au certat și au ajuns în mare dușmănie. Dar, mai apoi, ei s-au dovedit iertători unul față de altul și s-au împăcat frățeste, întărind împăcarea prin fapte de iubire. Deci „să nu iubim numai cu cuvîntul, sau cu limba ci cu fapta și cu adevărul...“ (Ioan 3, 18—20). Dragostea frățescă a fost mai tare decît cearta vremelnică.

D. Călugăr

Șarpele de aramă

Mîntuitorul zice: „Cercetați scripturile că ele vorbesc despre Mine“. Iar Sf. apostol Pavel le spune Tesalonicenilor: „...toate să le cercetați și ce este bun să țineți iar de tot lucrul rău să vă feriți“.

Și sînt multe lucruri, pe care omul nu le poate pricepe decît continuu căutînd și cercetînd. Și cuvintele Sf. Evangheliei, ce se citesc în biserică au nevoie de cercetare și lămurire.

Astfel într-o duminică de la începutul lui septembrie cuvintele Mîntuitorului pomenesc de șarpele de aramă, pe care l-a înălțat Moise în pustie. Ce-i cu acest șarpe de aramă de care însuși Domnul vorbește? În acest șarpe de aramă Mîntuitorul vede o preînchipuire a Crucii Lui.

Moise se afla cu poporul său, după eliberarea din robia faraonului în drum spre pămîntul făgăduit. În pustie Dumnezeu hrănește poporul ales, în mod miraculos, cu mană cerească și cu prepelițe. Dar totuși poporul călător nu-i mulțumit și cîrtește împotriva lui Dumnezeu și a lui Moise că mai bine-i lăsa-n Egipt. Atunci Dumnezeu îi pedepsește cu șerpi veninoși a căror mușcătură era mortală. Toți cei mușcați mor și mulți își găsesc pieirea în pustia Sinaiului. Pedepsa îi face pe Evrei să se înfricoșeze și să se întoarcă la pocăință. Pocăindu-se Dumnezeu le dă următorul remediu împotriva mușcăturilor de șarpe: poruncește lui Moise să facă un șarpe de aramă, pe care să-l înalțe în fața poporului și cine va fi mușcat de șarpe, să se uite la acest șarpe de aramă și se va vindeca. Și așa s-a făcut. Șarpele de aramă era leacul mușcăturilor veninoase.

Mîntuitorul spune că așa cum Moise a înălțat șarpele de aramă în pustie — așa va fi înălțat și Fiul omului, — vrînd să arate prin aceasta Crucea pe care El va fi răstignit, la care privind cei care cred în El, se vor tămădui de veninul păcatului și vor căpăta mîntuire. Deci Crucea, pe care s-a răstignit Mîntuitorul, are o preînchipuire în Vechiul Testament și este strîns legată de viața Mîntuitorului. Ea va fi pentru Mîntuitorul nu numai pat, la moartea Sa, dar va fi și la sfîrșit de lume, întru slava sa, semnul său. Crucea este pentru noi, creștinii ceea ce era șarpele de aramă pentru evreii mușcați de șerpii veninoși în pustia Sinai.

Crucea e semnul miraculos, cu puteri neobișnuite, care ne vine-ntr-ajutor în luptă împotriva păcatului. Nu datorită lemnului sau materialului din care-i făcută, ci puterii dată de Dumnezeu, al Cărui sînge sfînt a curs pe ea.

Suferința s-ar asemăna în natură cu furtuna care izbește pomii tineri și-i dărîmă. Cei care au tutori nu cad. Crucea este pentru credincioși sprijin în furtuna suferinței, așa cum tutorele este pentru pomul tînăr ajutor în fața tăriei vîntului. De aceea în toate rugăciunile noastre semnul acesta este nelipsit, pentru că prin el, Hristos coboară harul lui în mintea și-n inima noastră și ne dă putere să călcăm în picioare șarpele nevăzut ce, pe calea nevăzută a gîndurilor răscolește patimile din noi să ne învenineze cu răutatea lor.

Hristos prin Cruce, ne slobozește de mușcătura șarpelui, care-i păcatul și ne hrănește cu Trupul și Sîngele Lui, care-s leacul nemuririi, izvorul dragostei și al păcii.

Pr. I. Sanda